

Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Afdeling Pensioenbeleid
t.a.v. de heer P. Overbeek
Parnassusplein 5
2511 VX Den Haag

Hoevelaken, 8 november 2017

Betreft: aandachtspunten IORP II, ingebracht vanuit de werkgroep PFG

Geachte heer Overbeek,

Graag brengt de KPS werkgroep PFG een aantal punten onder uw aandacht. Deze punten richten zich met name op de governance aspecten van de nieuwe Europese richtlijn.

1. INLEIDING

- 1.1 Richtlijn 2016/2341 (IORP II) van 14 december 2016 is begin dit jaar in werking getreden, 20 dagen na de datum van publicatie van de richtlijn op 23 december 2016. De richtlijn dient uiterlijk op 13 januari 2019 geïmplementeerd te zijn in de Nederlandse wetgeving.
- 1.2 De impact van de richtlijn op de Nederlandse wet- en -regelgeving lijkt overigens beperkt en op 13 april 2017 is [het implementatieplan](#) naar de Tweede Kamer gezonden, samen met de transponeringstabellen voor de implementatie van de Richtlijn in de WFT, de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

2. GOVERNANCE GERELATEERDE BEPALINGEN

- 2.1 De governance-voorschriften in de richtlijn wijken niet veel af van de governance-voorschriften die in Nederland al gelden voor pensioenfondsen. Artikel 21 en verder van de richtlijn gaat over de Algemene governance-voorschriften en op grond van dit artikel zullen de bestaande regels (voor pensioenfondsen) slechts enigszins hoeven te worden aangescherpt.
- 2.1 Aandachtspunt hierbij is wel dat ook een PPI een IORP kan zijn en dat de governance-bepalingen in de PW uitsluitend van toepassing zijn op pensioenfondsen. Op een PPI zijn de bepalingen van het Besluit prudentiële regels Wft (Bpr) van toepassing. Daardoor zijn er duidelijke verschillen tussen de governance (vooral wat betreft verantwoording en medezeggenschap) die geldt voor pensioenfondsen enerzijds en de PPI anderzijds. Dat is niet specifiek gerelateerd aan de IORP en wordt ook niet opgelost door de richtlijn, maar betekent wel dat er voor de PPI relatief meer zal gaan veranderen.

3. SLEUTELFUNCTIES

- 3.1 Een IORP dient o.a. te beschikken over een interne auditor (artikel 24 lid 1 van de richtlijn). De persoon die bij de bijdragende onderneming een vergelijkbare functie vervult, mag die functie niet ook vervullen bij de IORP (artikel 24 lid 3 van de richtlijn).

3.2 De invulling van de voorgeschreven sleutelfuncties zal nader moeten worden geïmplementeerd, volgens de transponeringstabellen vooral in het Besluit FTK en (voor de PPI) in het Bpr.

4. COLLECTIEVE WAARDEOVERDRACHT

Instemmingsrecht

4.1 Vanuit governance-oogpunt is met name artikel 12 lid 3 onder a van de richtlijn over de grensoverschrijdende collectieve waardeoverdracht interessant. Daarin is het volgende opgenomen:

“De overdracht moet van tevoren worden goedgekeurd door:

- a) *een meerderheid van de betrokken deelnemers en een meerderheid van de betrokken pensioengerechtigden of, in voorkomend geval, door een meerderheid van hun vertegenwoordigers. De meerderheid wordt gedefinieerd overeenkomstig het nationale recht.”*

4.2 Op 13 april is in de transponeringstabellen al een voorzet gedaan voor een beoogde invulling van § 4.3 (artikel 60 e.v.) van de Pensioenwet respectievelijk § 4 (artikel 72 e.v.) van de Wet verplichte beroepspensioenregeling.

4.3 De door het Ministerie beoogde invulling is dat bij pensioenfondsen het verantwoordingsorgaan dan wel belanghebbendenorgaan (minus de werkgeversvertegenwoordiging) de overdracht moet goedkeuren en bij PPI's de ondernemingsraad dan wel de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden.

4.4 Aangegeven is dat een en ander nog nader zal worden ingevuld waarbij de vraag opkomt of de beoogde invulling zoals die nu door het Ministerie is voorgesteld, wel gaat werken. Daarbij zijn de volgende kanttekeningen te plaatsen:

- a. Volgens de richtlijn moet zowel een meerderheid van de deelnemers als een meerderheid van de pensioengerechtigden met een collectieve grensoverschrijdende waardeoverdracht instemmen. Daarbij laat de richtlijn aan de lidstaten over wat een kwalificerende meerderheid is, maar laat onverlet dat er sprake moet zijn van instemming door de meerderheid van beide groepen of hun vertegenwoordigers. Door niet te kiezen voor het rechtstreeks toekennen van een goedkeuringsrecht aan zowel de deelnemers als de pensioengerechtigden maar voor het toekennen van het goedkeuringsrecht aan een vertegenwoordigend orgaan (verantwoordingsorgaan/belanghebbendenorgaan dan wel ondernemingsraad), bestaat het risico dat formeel niet wordt voldaan aan dit vereiste.
- b. In een verantwoordingsorgaan/belanghebbendenorgaan zijn de deelnemers respectievelijk pensioengerechtigden evenredig op basis van de onderlinge getalsverhouding binnen de populatie van het pensioenfonds vertegenwoordigd. Alleen als dus deze twee geledingen (de werkgeversgeleding wordt in het voorstel al van stemming uitgesloten) separaat gevraagd worden om hun goedkeuring aan de overdracht te verlenen, kan worden vastgesteld dat sprake is van instemming door een meerderheid van beide groepen.
- c. De keuze om bij de PPI het goedkeuringsrecht toe te bedelen aan de ondernemingsraad betekent dat het goedkeuringsrecht van de pensioengerechtigden volkomen wordt genegeerd. In de ondernemingsraad zitten immers geen vertegenwoordigers van de pensioengerechtigden, waarmee deze oplossing in ieder geval niet richtlijnconform zal zijn.

- d. Een ander opvallend punt dat nog nadere uitwerking verdient is het feit dat de vereisten die de richtlijn stelt aan een grensoverschrijdende collectieve waardeoverdracht afwijken van de voorwaarden zoals die nu in de Pensioenwet zijn opgenomen voor collectieve waardeoverdrachten. Een aspect dat in de transponeringstabellen geen aandacht krijgt. De artikelen 83 en 84 van de Pensioenwet regelen nu de vereisten waaraan een collectieve waardeoverdracht moet voldoen en op grond van artikel 90 van de Pensioenwet zijn die voorwaarden ook van toepassing bij een grensoverschrijdende waardeoverdracht.
- e. Als gekozen wordt voor een oplossing waarbij alleen artikel 90 van de Pensioenwet wordt aangepast aan de richtlijn, dan resulteert dit erin dat voor internationale collectieve waardeoverdrachten een ander regime van toepassing zal zijn dan voor nationale collectieve waardeoverdrachten. De transponeringstabellen zijn hierin niet helder, maar om te voorkomen dat er sprake is van een verschillend regime voor nationale en internationale waardeoverdrachten (hetgeen Europeesrechtelijk niet zal zijn toegestaan), moet er dus ook iets veranderen aan de voorwaarden zoals die nu gelden bij binnenlandse collectieve waardeoverdrachten.
- f. De vraag wordt dan of na implementatie van de richtlijn (in januari 2019) bij een collectieve waardeoverdracht zowel de bestaande instemmingsvereisten als de richtlijn-vereisten van toepassing zullen zijn of dat de bestaande instemmingsvereisten dan zijn vervangen door de richtlijnvereisten.
- g. De huidige instemmingsvereisten houden in dat bij pensioenfondsen er pas sprake kan zijn van een besluit tot collectieve waardeoverdracht respectievelijk liquidatie in combinatie met een collectieve overdracht, als het verantwoordingsorgaan daarover advies heeft uitgebracht c.q. het belanghebbendenorgaan daarmee heeft ingestemd. Vervolgens worden alleen die rechten en aanspraken overgedragen van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die daartegen geen bezwaar hebben gemaakt (ook bij een PPI). Is er sprake van liquidatie van de overdragende pensioenuitvoerder, dan hebben de rechthebbenden echter geen recht van bezwaar.
- h. Het is dan ook geen reële optie om simpelweg te kiezen voor een toevoeging van de richtlijnvereisten, omdat er dan bij pensioenfondsen sprake is van een (onpraktische en ongewenste) doublure. Het verantwoordingsorgaan zowel als het belanghebbendenorgaan moeten zich dan twee keer uitspreken over de voorgenomen collectieve waardeoverdracht. De eerste keer als orgaan van het pensioenfonds waarin ook de werkgever is vertegenwoordigd en de tweede keer in opgesplitste vorm als de vertegenwoordiger van de deelnemers dan wel de pensioengerechtigden. In aanvulling daarop heeft dan ook de individuele rechthebbende nog een bezwaarrecht wat in feite gelijk is aan een instemmingsrecht.

Overdrachtswaarde

- 4.5 Een ander punt dat van invloed zal zijn, is opgenomen in artikel 12 lid 8 van de richtlijn dat gaat over de beoordeling van de voorgenomen collectieve overdracht door de toezichthouder in de lidstaat van waaruit wordt overgedragen. Onder sub b is opgenomen dat het individuele pensioenrecht na de overdracht tenminste gelijk moet zijn gebleven. Dit in combinatie met het onder sub c opgenomen vereiste dat de over te dragen activa toereikend en passend zijn voor een volledige dekking van de op basis van de regelgeving in de lidstaat van overdracht vereiste dekking van rechten, technische voorzieningen en andere verplichtingen. Dat is iets heel anders dan het huidige in de artikelen 83 en 84 van de Pensioenwet opgenomen vereiste dat de overdrachtswaarde zo wordt vastgesteld dat er sprake is van voor mannen en vrouwen gelijk te verwerven pensioenrechten (sexeneutraal dus) en op basis van collectieve actuariële gelijkwaardigheid.

5. CONCLUSIE

- 5.1 Conclusie is dat de uitwerking van de implementatie van de nieuwe richtlijnenvereisten in geval van een grensoverschrijdende collectieve waardeoverdracht heel wat meer inhoudt dan in eerste instantie uit de transponeringstabellen blijkt. De verwachting is dan ook dat de voorwaarden waaraan een collectieve waardeoverdracht - zowel grensoverschrijdend als binnen Nederland - vanaf 2019 zal moeten voldoen, zullen wijzigen. Dit kan een aanwijzing zijn dat dit ook voor veel andere onderwerpen geldt waarop de transponeringstabellen betrekking hebben. Het lijkt te gaan om aanscherpingen, maar houdt uiteindelijk veel meer in.

Graag lichten wij deze brief met aandachtspunten toe tijdens ons persoonlijk onderhoud van 13 november a.s. bij SZW in Den Haag.

Met vriendelijke groet,

Kring van Pensioenspecialisten

Werkgroep Pension Fund Governance

Namens de kopgroep

Mr. Wim Koeleman

Mr. Wijnanda Rutten

Mr. Roel Veugelers

De Kring van Pensioenspecialisten is een stichting met als doel het bevorderen van uitwisseling van ervaring, kennis en informatie. KPS heeft een brede samenstelling aan deelnemers. Vanuit alle disciplines van het pensioenvak brengen deelnemers op persoonlijke titel know how in. Daarmee wordt het multidisciplinaire karakter van pensioen onderstreept. De achtergrond van de deelnemers is zeer verschillend: pensioenfondsen, levensverzekeraars, ppi's en beleggingsinstellingen. Maar ook consultancy en de advieswereld zijn vertegenwoordigd. Daarnaast de accountancy, het actuariaat en de advocatuur. Bij de KPS zijn ca. 400 deelnemers aangesloten.